

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:883

av Tuve Skånberg (KD)

De låga födelsetalen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurser till barnfamiljerna.

Motivering

Professor Rolf Ohlsson, ekonomisk-historiska institutionen vid Lunds universitet skriver: ”Många tror att förändringarna i åldersstrukturen främst beror på att dödligheten gått ned. Detta är emellertid inte fallet. Till 90 procent förklaras förändringarna i ålderstrukturen av att fruktsamheten gått ned. Det är alltså främst fruktsamhetens nedgång som förklarar varför Sverige har världens äldsta befolkning och inte så mycket nedgången i dödlighet.”

Den ofrivilliga barnlösheten blir allt vanligare. Idag vet vi att rökning, alkohol, miljögifter, infektioner och könssjukdomar är viktiga faktorer som sänker fruktsamheten hos både män och kvinnor. Professorn i gynekologi och obstetrik på Huddinge sjukhus, Outi Hovatta, säger att livsstilen har störst betydelse för de låga födelsetalen. ”Idag skjuter vi upp barnafödandet tills vi är färdiga med allt annat. Det är en livsstil som inte bara senarelägger nästa generation, utan också ger färre barn, eftersom fruktsamheten successivt går ner och försämras drastiskt efter 35-årsåldern.” En annan viktig del av problematiken är att barns värde har gröpts ut sedan bondesamhällets dagar, då många barn betydde arbetskraft och en trygghet för ålderdomen.

Förutom ofrivillig barnlöshet, en livsstil med senare barnafödande och tvåbarnsidealet, har också det sjunkande födelsetalet ekonomiska och arbetsmarknadsmässiga orsaker, som den enskildes dåliga ekonomi, ungdomsarbetslöshet och framför allt att antalet studerande har ökat kraftigt. Studerande har, till skillnad från arbetslösa, en mycket låg fruktsamhet, och att antalet studerande har ökat kraftigt förklarar enligt SCB ungefär halva fruktsamhetsnedgången.

Konsekvenser

Den allvarligaste konsekvensen uppträder först efter ännu några år då det blir brist på ung arbetskraft och då kostnaderna för de alltfler och alltmer vårdnadskrävande äldre ska täckas av skatterna från de allt färre unga. Med en åldrande befolkning blir resurserna knappare. Var behövs redan idag den unga arbetskraften och var är det redan idag svårast att rekrytera den? Svaret är inom vård och omsorg. Antalet sökande till landets vårdgymnasier har minskat. I sin förlängning kan dessa attityder tillsammans med de låga födelsetalen innebära att de äldre blir hänvisade till att tvingas ta hand om varandra, om de alls ska få någon omsorg.

Enligt beräkningar från riksdagen kommer också det svaga födelsetalet att ha flera nationalekonomiskt negativa följder som att tillväxten blir lägre, det inhemska sparandet påverkas negativt, efterfrågan på och utbudet av varor och tjänster minskar liksom efterfrågan på bostäder.

Lena Sommestad, chef för Institutet för framtidsstudier, säger: ”Om befolkningen minskar behövs inga nya bostäder och företagen måste slåss om allt färre kunder. Vi riskerar att hamna i en ekonomisk depression. Vi måste fråga oss hur vi ska skapa ett samhälle där människor vill och kan sätta barn till världen.”

Professor Rolf Ohlsson varnar särskilt för den jättesmäll på arbetsmarknaden som kommer när 40-talisterna nu börjar gå i pension, speciellt inom den offentliga sektorn och då särskilt bland lärare. Också han pekar på den ekonomiska faran i den sneda ålderspyramiden. ”Man ska ha i minnet att äldre personer är betydligt dyrare än yngre för samhället. År 1990 tog exempelvis de äldre över 65 år i anspråk 2,5 gånger så mycket resurser som de unga per capita. För de allra äldsta var siffran fyra gånger så mycket som för de unga.”

Enligt min mening behövs två saker: nya attityder och bättre ekonomiska villkor och valfrihet för barnfamiljer. Först och främst behöver vi verka för nya och positiva attityder till barn, barnafödande, äktenskap och familjebildning. I trygga och stabila familjer föds trygga barn och fler barn. Att fostra barn är den största av alla uppgifter, det är att forma framtiden.

Barnfamiljer i en kommun eller ett bostadsområde ska ses som en tillgång, något att satsa på. Men vi måste också ge barnfamiljer bättre ekonomiska förutsättningar vid barnafödande, möjlighet att själva fostra sina barn, ge dem valfrihet att själva välja barnomsorg, och inte tvinga ut pappor och mammor på arbetsmarknaden om de själva hellre en tid vill vara hemma med det dyrbaraste de har – och det dyrbaraste samhället har – barnen.

Den engelske premiärministern Tony Blair hade under sin regering som policy att varje beslut som den engelska regeringen fattade skulle stämmas av för att se om det gagnade familjen och hur det påverkade familjen. Detta borde också vara den svenska riksdagens och regeringens hållning.

Det är dessutom viktigt att värna den öppenhet mot utlandet som regeringen fört oss in på och fortsätta med vår generösa invandringspolitik. Det har en positiv utveckling på befolkningsutvecklingen. Arbetskraftsinvandringen har varit betydelsefull för Sverige historiskt sett och lär kunna komma att bli det igen.

Tuve Skånberg (KD)